

<https://www.kansanuutiset.fi/artikkeli/4145666-telakan-lavalla-nahdaan-marxin-kosto-seka-rakkausnaytelma-ihmisarvosta>

TEEMU MÄKI

Homo Secunduksessa kysymyksiä ja ihmettelyä riittää, mutta vastaukset ovat hieman vähissä. Onko kenelläkään hyvä olla? Kuvassa: Miko Kivinen, Salla Korja-Paloniemi, Tanjalotta Räikkä, Riikka Puumalainen ja Marja Myllylä.

Telakan lavalla nähdään Marxin kosto sekä rakkausnäytelmä ihmisarvosta

SISKOTUULIKKI TOIJONEN 1.10.2019 13.10

Teatteri Telakan uutuus *Homo Secundus* – *Sekundaihminen* on rakkausnäytelmä ihmisarvosta.

Kyse on tekijöiden mukaan myös Marxin kostosta, sillä kun ilmastonmuutos ja kuudes joukkosukupuutto, palkkatyön loppuminen ja rikkaimman prosenttien taloudellinen diktatuuri jyrää meidät, niin vain Marx voi meidät pelastaa.

Muuttuuko ihminen ja mihin suuntaan voi käydä huomispäivän tie, lauloi Georg Ots 50 vuotta sitten. Samaa kysellään myös Teatteri Telakalla perjantaina ensiesityksensä saaneessa **Miko Kivisen** (s. 1968) ja **Teemu Mäen** (s.1967) käsikirjoittamassa ja Mäen ohjaamassa näytelmässä.

Antiikin tragedioissa henkilön yksilöllisyys ei ilmennyt persoonallisten yksityiskohtien kautta, vaan henkilön eleissä hänen törmätessään rajoituksiin, joita ihmisten ja jumalten maailmat asettivat.

Nykyihminen ei enää törmää jumalten asettamiin rajoituksiin, vaan luokkajaon muodostamiin sosiaalisiin ja taloudellisiin muureihin. Ne ottavat mittaa hänen todellisesta luonteestaan ja kyvyistään selviytyä niiden asettamien haasteiden edessä.

Ympäristötuhojen ja palkkatyön loppumisen teemat sopisivat hyvin myös perinteisen tragedian genren sisään, vietteleväthän ne kaikki yksilön elämän harhapoluille ilman hänen omaa pohjimmaista tahtoaan.

Mutta pikemminkin lähes kolmetuntinen *Homo Secundus* kääntyy absurdiksi teatteriksi. Absurdissa näytelmässä ei ole löydettävissä tilaa, lineaarisesti etenevää aikaa tai totutun kaltaista rakennetta. Kaikki mikä tapahtuu, on tapahtunut aiemminkin. Esimerkiksi **Samuel Beckettin** (1906–89) näytelmissä ollaan usein uhkaavassa tuhoutuneessa maailmassa, jonne vailla paikkaa ja aikaa eristetyt henkilöt kyselevät kysymyksiä, joihin ei ole vastauksia.

Myös *Homo Secunduksessa* kysymyksiä ja ihmettelyä riittää, mutta vastaukset ovat hieman vähissä. Onko kenelläkään hyvä olla?

Minne hukkui elämän toivelista? Perustuuko kaikki pelkkään valheeseen? Ilman sinua talvisota sodittiin, ilman sinua Suomi rakennettiin. Kukaan ei välitä sinusta muuten kuin taloudellisesti hyödynnettävänä oliona.

Rakkautta ja anarkiaa

Jo näytelmän nimi on sanaleikki, joka viittaa ihmisen jälkeen tulevaan parempaan versioon ihmisestä, tai vaihtoehtoisesti sekundaihmiseen eli jonkinlaiseen toisen luokan kansalaiseen.

Pääosissa on hopeiseen trikooasuun pukeutunut yhteiskunnallinen supersankari Kuolio (Miko Kivinen), joka on myös liikunnallinen filosofi. Ja tosiaankin sietämättömän seksikäs Kivinen osaa liikkua ja taipua kuin turkkalaisessa fyysisessä teatterissa ikään. Kuolio toimii myös trubaduurina ja kertojana ja muuttuu ajoittain syrjäytyneeksi lähiönuorukaiseksi, Nikoksi.

Tanjalotta Räikkä menestyneenä muotosuunnittelija Piia Rotkona on Nikon yhteiskunnallinen luokkavastakohta. Heidän tiensä kohtaavat yllättäen erikoislaatusissa merkeissä. Piia on niin rikas, ettei hänellä ole aina varaa moraaliin. Onko Piia Nikon pelastaja vai Nemesis? Piian heikko kohta löytyy hänen edesmenneestä koirastaan Rudolfista, jonka kuolemasta Pian on vaikea päästä yli. Pian voimistelu opettaja-aviomiehen (**Salla Korja-Paloniemi**) ainainen voimistelu lienee näpäytys suomalaisen fitness- ja liikunnanopettajavouhotuksen suuntaan, ikuisen liikuntaohjastuksen kritiikkiä.

Tehokasta tölvimistä

Keskeisessä osassa on myös työttömien työpaja ja sitä kautta esitetty uusliberalistinen työllistämiskurssifilosofian työkuntoisuuden palautuskritiikki.

Siinä elämässä menestymisen malli ei enää liity pitkäjänteiseen työntekoon vaan menestyminen on pelkkä unelman malli. Jokaisen olisi opeteltava luomaan houkuttelevia tavaroiden muotoja, luomaan mielihyvän hyödykkeiden harhakuvia, jotka kävisivät toisille kaupaksi.

Ainostaan raha ja pakko motivoivat. Työttömyyskorvaus on muuttunut työttömyysetuudeksi, koska työttömyys ei ole yhteiskunnan aiheuttama sairaus vaan yksilön oman saamattomuuden seuraus, toteaa työvoimakouluttaja (**Marja Myllylä**) maastohousuissaan ja armeijan t-paidassa. *Homo Secundus* on samalla Myllylän 50-vuotistaiteilijajuhlanäytelmä.

Makeimmat naurut yleisöltä kirvoittavat perussuomalaisen puheenjohtaja **Jussi Halla-aho**, persujen meppi **Teuvo Hakkarainen** ja kokoomuksen kansanedustaja **Wille Rydman**, jotka kertoilevat videotaltiointien kautta näkemyksiään maailmanmenosta. Hakkarainen toteaa Brysselissä TV1:n haastattelussa (7.8.19), että ilmastopuhe on hölynpölyä, koska Taivaan isä säättää meille ilmat:

– Tiedemaailma on sellainen, että se elää oma elämäänsä ja maapallolla me ihmiset elämme omaa elämäämme, Hakkarainen kuittaa tieteelliset tulokset ilmastonmuutoksesta.

Jussi Halla-aho puolestaan toteaa, että se ei aiheuta lisäkustannuksia, jos pakolaiskeskuksien oviin asennetaan kunnon lukot. Rydman pitää enemmän hyväntekeväisyydestä kuin kaikkien yhteiseen hyvään pyrkivästä sosialismista. Emme voi kuitenkaan loputtomasti laskea toisten säälin ja myötätunnon varaan.

Marxin kosto

Homo Secunduksen loppusanoma on, että kaikki ihmiskunnan saavutukset ovat yhteisiä. Yksin ei kukaan osaisi tehdä edes lusikkaa. Mutta mikä on se Marxin kosto, jota näytelmän esitteessä luvataan, se jää hieman epäselväksi.

Tuskin Marx tarkoitti, että kapitalismi nujerretaan, jos jokainen tarjoaa toiselle kokovartaloterapiaa rakkaustyöpajassa. Toisaalta näytelmän alussa Kuolio toteaa, että tämä on lastennäytelmä, koska kukaan meistä ei ole kasvanut oikeasti aikuiseksi. 1700-luvun valistuksen lähtökohtahan oli, että ihminen aikuistuu henkisestä alaikäisyydestään, kun hän oikean tiedon avulla

karistaa mielestään kaikenmaailman jumalat, ennakkoluulot ja muut harhanäkynsä.

Ihmisolion tarkoituksien perään kysellään myös Kansallisteatterin *Sapiens*-esityksessä. *Homo Secunduksessa* lauletaan lopussa punaiset ”Kaikki on yhteistä” -t-paidat päällä: ”Joka tuntee paljon voi oppia rakastamaan, vaikka hänen rationaalinen järkensä ei sitä vaatisikaan.”

Helsingin yliopiston psykiatrian emeritusprofessori **Jouko Lönnqvist** antoi HS:n haastattelussa (19.9.19) yhden vinkin ihmisen aiheuttaman sekasotkun selvittämiseksi:

”Olemme ihmisen aivojen ymmärtämisessä auttamattomasti vielä alussa. Se on vähän kuin ulkoavaruus. On niin paljon, mitä emme vielä tiedä.”

Eikä sitä tiedä nuo mainiot velikullat Teemu Mäki ja Miko Kivinenkään, mutta ainakin selvittävät sitä omaperäisellä, hurtilla tavallaan aivan liian pitkässä, mutta syväluotaavassa, hausassa esityksessä.

Miko Kivinen & Teemu Mäki: Homo Secundus – Sekundaihminen. Ohjaus: Teemu Mäki, koreografia; Riikka Puumalainen, lavastus; Mirikka Nyrhinen, Nadja Räikkä, Perttu Sinervo, Teemu Mäki, puvut; Mirikka Nyrhinen, valot; Nadja Räikkä, ääni; Antti Puumalainen, musiikki; Kuolio, Antti Puumalainen, Dmitri Sostakovits (Tatjana Nikolajeva), videot; Teemu Mäki, YLE Uutiset.

Tuotanto: Tanssiteatteri Minimi, Teatteri Telakka, Tanssiteatteri Tsuumi.

Ensiesitys oli Teatteri Telakalla 27.9.2019.

